

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

KOLEJE

Popis aktivity	
Využití poměru k výpočtům v reálném prostředí.	
Předpokládané znalosti	
Poměr, převody jednotek, práce s daty	
Potřebné pomůcky	
Pracovní list pro žáka	
Zadání	
	<p>Koleje, stejně jako další kovové materiály, podléhají délkové roztažnosti. V létě se prodlužují, a proto se mezi jednotlivými díly úmyslně vytvářejí dilatační spáry (mezery), aby se koleje nedeformovaly.</p> <p>Při výkladu učiva paní učitelka Renata žákům přiblížila situaci tak, že jim uvedla příklad, že na vzdálenosti stanic Praha – Bratislava, která je zhruba 400 kilometrů, se koleje v létě „prodlouží“ o 200 metrů.</p> <p>Zdálo se jim to hodně a tak zjišťovali:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. V jakém poměru se koleje prodlouží? 2. Jak se prodlouží koleje na úseku Praha – Brno?
Možný postup řešení, metodické poznámky	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poměr (délka dráhy : délka prodloužení) zkrátíme. $400 \text{ km} = 400\,000 \text{ m}$ $400\,000 : 200 = 4\,000 : 2 = 2\,000 : 1$ Na 2 kilometry dráhy se tedy počítá s prodloužením kolejí o jeden metr. 2. Vzdálenost Praha – Brno je přibližně 250 kilometrů. Podle předchozího výpočtu se na 250 km koleje prodlouží o 125 metrů. 	
Doplňkové aktivity	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kolik dilatačních spár můžeme napočítat v úseku Praha – Bratislava, je-li šířka spáry 2 centimetry? 2. Zvolte si libovolných pět železničních úseků, vypočítejte prodloužení kolejí vlivem tepelné roztažnosti a vytvořte přehlednou tabulku. 	
Řešení	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Prodloužení 200 metrů $200 \text{ m} = 20\,000 \text{ cm}$ $20\,000 : 2 = 10\,000$ Na tomto úseku lze najít 10 000 dilatačních mezer na každé z kolejí. 	
Přesahy a vazby	Fyzika
Obrazový materiál	Klipart poskytl Microsoft